

**VYBRANÉ OTÁZKY PÔSOBENIA PODNIKOV
S MAJETKOVOU Ú AS OU MIEST****SELECTED ISSUES OF ENTERPRISES WITH THE MUNICIPAL
PROPERTY SHARE****ING. MONIKA BUMBALOVÁ, PHD.****ING. EVA BALÁFI OVÁ, PHD.**

Katedra verejnej správy | Department of Public Administration
Fakulta európskych štúdií a regionálneho rozvoja | Fac. of European Studies and Regional Development
Slovenská po nohospodárska univerzita v Nitre | Slovak Agricultural University in Nitra
✉ Tr. A Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovak Republic
E-mail: monika.bumbalova@uniag.sk, eva.balazova@uniag.sk

Anotácia

Miestne samosprávy v podmienkach Slovenska môžu samostatne hospodári so svojim majetkom. Jednou z foriem, akou samosprávy majetok využívajú je zakladanie podnikov s majetkovou ú as ou. Napriek tomu, že toto právo je zakotvené v platnej legislatíve, v podmienkach Slovenska neexistuje priama právna úprava hospodárenia podnikov s majetkovou ú as ou miest, o v praxi vedie k vzniku množstva problematických oblastí. Cieľom príspevku bolo analyzovať vybrané determinanty hospodárenia podnikov s majetkovou ú as ou miest a podpornou argumentáciou zadefinovať postoj k vybraným otázkam hospodárenia týchto podnikov. K ú ovou metódou bola Delfská metóda postavená na dosahovaní názorového konsenzu expertov z teoretického prostredia a praxe. Analýzou bolo zistené, že podniky s majetkovou ú as ou miest majú zväčša formu s.r.o. Ú elom zakladania podnikov bola najmä správa mestského majetku a komerčné aktivity nesúvisiace s výkonom kompetencií, o je do budúcnosti ťiadauce zmeni. Mestá majú tendenciu byť 100%-ným vlastníkom najmä pri s.r.o. a tento trend by mal zosta zachovaný. V prípade výsledku hospodárenia, ať tretina podnikov dosahovala stratu, pri om medzi expertami panuje názor, že tieto podniky by mali byť v budúcnosti zlikvidované alebo transformované. Podiely na zisku do mestských rozpo tov odvádzajú najmä podniky zamerané na výkon kompetencií a nakladanie so ziskom (jeho odvádzanie do rozpo tu mesta alebo spätné investovanie do podniku) by sa malo odvádzá od okolností, rozhodnutím poslancov MZ. Zo sledovaných podnikov ať 64% je na rozpo ty miest naviazané dodávkami skodberate skými vz ahmi. Ceny za služby poskytované podnikmi mestu by mali byť odvodené od reálnych nákladov a výhodné pre obe strany. Implementácia spomenutých zásad by mala vies k efektívnejšiemu hospodáreniu podnikov s majetkovou ú as ou miest.

K ú ové slová

podniky s majetkovou ú as ou miest, majetok miest, management samospráv

Annotation

Local self-governments in Slovakia have the right to manage their property, while setting up an enterprise with the municipal property share is one of the eligible forms. Despite the fact that law stipulates this right, there is no direct legislation covering the enterprises, what in practice leads to many issues. The objective of this paper was to analyze selected determinants of the enterprises and to define approaches towards selected issues of their management. Delphi method, based on reaching consensus of experts from the theory and practice, was the key method used in the study. The analysis proved that the enterprises have usually a form of ltd. and they are mainly oriented on the municipal property management and commercial activities, not connected to the self-government competencies. Preferably this will change in the future. Municipalities usually own 100% of ltd. enterprises and this trend should be preserved. Almost one third of the enterprises reached a loss, what lead to the

conclusion that these enterprises need to be either liquidated or transformed. Especially those enterprises oriented on self-government competencies pay a share on their profit to the municipal budgets, while the members of municipal council should adopt the decision about profit. 64% of enterprises are linked to the municipal budgets by the supplier relations, while prices for the provided services should be based on the real costs and, additionally, beneficial for both parts. Implementation of the approaches should lead to the more effective management of these enterprises.

Key words

enterprises with the municipal property share, municipal property, management of self-government

JEL classification: H70

Úvod

Vo viacerých krajinách, najmä západnej a strednej Európy, je miestna samospráva nezávislá a priame zásahy štátu do jej kompetencií sú zakázané (Alekseev, 2013). Navyše, v prostredí moderných liberálnych demokracií, sa ukazuje neustále narastajúca tendencia smerujúca k aplikácii systému subsidiarity (Paulíková, 2010). Na druhej strane stojí teória, že zabezpečenie finančných potrieb miestnej samosprávy by malo byť nastavené proporcionálne k výkonu jej kompetencií a úlohu (Oplotník- Brezovník- Vojinovic, 2012, Klimovský, 2008 a iní).

Úroveň miestnej samosprávy na Slovensku prešla procesom decentralizácie a to jednak decentralizácie kompetencií a jednak finančnou decentralizáciou (Hamalová a Belajová, 2011). Ekonomická autonómia slovenských miestnych samospráv je medzi iným identifikovaná ich právom vlastní majetok a hospodári s ním (zákon č. 369/1990 Zb.). Jedným zo zákonov povolených foriem nakladania s majetkom miestnych samospráv je práve jeho vklad do obchodných spoločností, ktoré si mestá a obce môžu zakladať a prostredníctvom nich vykonáva podnikateľskú činnosť. Teória nakladania s obecným majetkom hovorí, že na podnikateľské účely samosprávy spravídla vyúsťujú dlhodobý hmotný majetok, ktorý majú k dispozícii po zabezpečení originálnych a prenesených kompetencií a verejno-prospešných služieb alebo majetok zámerné vylenený na podnikateľské účely (fiárska et al. 2007, s. 26).

Príjmy samosprávnych rozpočtov generované prostredníctvom vyúsťovania samosprávneho majetku na podnikateľské účely prispievajú k zvyšovaniu finančnej nezávislosti samospráv (Paulíková, 2010) a tieň sú dôkazom vysokej úrovne manažmentu, keďže predstavujú spôsob generovania vlastných financií bez zvyšovania daní a poplatkov pre občanov (Transparency International, 2007). Na druhej strane, negatívnu stránku predstavuje fakt, že slovenský právny systém nevytvára dostatočnú východiskovú bázu pre fungovanie takýchto podnikov (Bumbalová, 2013), čo následne vedie k tomu, že v praxi existuje množstvo aspektov a otázok, ktoré nie sú zastřešené legislatívne ani v teoretických, ani praktických prístupoch.

Predkladaný príspevok si kladie za úlohu reagovať práve na tieto aspekty a to prostredníctvom identifikácie stavu v oblasti hospodárenia podnikov s majetkovou účasťou miest, formulácie výskumných otázok a následným dosiahnutím názorového konsenzu viacerých odborníkov z teórie a praxe danej oblasti na konkrétnu otázku.

2. Cieľ a metódy

Príspevok sa zaoberá hodnotením vybraných identifikačných, majetkových, ekonomických a finančných determinantov vyúsťovania majetku miest na podnikateľské účely prostredníctvom podnikov s majetkovou účasťou miest. Cieľom príspevku bolo zdefinovať postoje a štandardy smerom k vybraným zásadným otázkam zakladania, fungovania a hospodárenia podnikov s majetkovou účasťou miest.

Údaje poufíté v príspevku boli zozbierané prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Základný súbor predstavovali v-ětky samosprávy so -tatútom mesta a návratnos dotazníka bola 31,2%. Pre ú ely hodnotenia a analýzy boli skúmané determinanty vyuffívania majetku miest na podnikate ské ú ely klasifikované pod a ich povahy na dve základné skupiny a to na identifika né determinanty a na determinanty, ktoré vychádzajú z vlastníckych, ekonomických a obchodných vz ahov medzi mestami a podnikmi s majetkovou ú as ou (tabu ka 1).

Tab. 1: Klasifikácia determinantov

Oblas	Determinanty
Identifika né determinanty	celkový po et podnikov s majetkovou ú as ou mesta zalofených mestom, rok zalofenia podniku, právna forma podniku
Determinanty vlastníckych ekonomických a obchodných vz ahov	vý-ka základného imania vlofeného do podniku mestom, podiel mesta na základnom imaní, výsledky hospodárenia podniku za roky 2009-2011, príjmy z podniku plynúce do mestského rozpo tu za roky 2009-2011 a hodnota tovarov a slufieb, ktoré podnik vyfakturoval mestu za obdobie rokov 2009-2011

Zdroj: vlastné spracovanie

V rámci hodnotenia vybraných determinantov boli sformulované výskumné otázky, ktoré na základe ich povahy nebolo možné zodpoveda zo získaných údajov. Tieto výskumné otázky boli následne hodnotené prostredníctvom Delfskej metódy zalofenej na zis ovaní názorov expertov a dosahovaní názorového konsenzu. Výskumu sa zú astnilo 7 expertov pri om 3 predstavujú zástupcov z akademického prostredia a 4 z praxe. Názorový konsenzus v odpovediach expertov bolo možné dosiahnu v rámci prvého kola rozposielania výskumných otázok, ke fle nijaký z názorov svojou povahou neodporoval ostatným, respektíve ich nepopieral.

3. Výsledky

Posudzované determinanty, ktoré majú ekonomický a obchodný charakter boli sledované za referen né obdobie od roku 2009 do 2011, pri identifika ných a vlastníckych determinantoch je asový rámec irelevantný. Analýza jednotlivých determinantov vyústila do formulácie 5 výskumných otázok, následne zodpovedaných prostredníctvom Delfskej metódy.

3.1 Hodnotenie vybraných identifika ných determinantov vyuffívania majetku miest na podnikate ské ú ely

Prvým aspektom na vyhodnocovanie bol rok zalofenia podnikov. Obdobie astej-ieho zakladania podnikov bolo v polovici devä desiatych rokov a tiefl okolo roku 2006. Spolo enské zmeny, ktoré mohli tento vývoj ovplyvni boli prechod z centrálne riadeného na trhové hospodárstvo a tiefl fakt, fle v roku 2004 Slovensko vstúpilo do Európskej únie. Tendencie z roku 2006 zas môflu súvisie s vrcholiacou fi-kálnou decentralizáciou, kedy sa ukon il proces prenosu kompetencií a to aj tých, ktoré súvisia s vyuffívaním majetku a samosprávy mohli svoj majetok plnohodnotne vyuffíva . Tendencia zakladania podnikov s majetkovou ú as ou miest je v posledných rokoch relatívne nízka, o môfle napoveda finan né problémy, ktorým samosprávy v ostatných rokoch elia.

Právna forma podnikov s majetkovou ú as ou miest patrí k významným determinantom, od ktorých sa odvíja podnikanie miest. Pri porovnaní údajov oh adne právnej formy so zameraním podnikov bolo zistené, fle afl 64% akciových spoločností má zameranie iné, ako sú základné kompetencie samospráv, i-lo napríklad o-portové kluby, hotely, prípadne lokálne televízie. To zna í, fle za ú elom poskytovania verejných slufieb resp. za ú elom výkonu samosprávnych kompetencií, majú mestá tendenciu zaklada skôr spoločnosti s ru ením obmedzeným. Dôvodom môfle by napríklad otázka ru enia, niif-ia administratívna náro nos zakladania takejto spoločnosti a v neposlednom rade tiefl niif-ie základné imanie potrebné na zalofenie spoločnosti.

Zameranie podnikov s majetkovou ú as ou miest, resp. ich orientácia na poskytovanie verejných slufieb pre obyvateľstvo predstavuje al-í z podstatných aspektov ich fungovania. Po zjednodu-ení

definície indikátora a jeho rozdelení na dve skupiny bolo zistené, že približne polovica podnikov sa zaoberá aktivitami priamo súvisiacimi so samosprávnymi kompetenciami a druhá polovica podnikov má hlavný predmet inosti orientovaný inak. Priame poskytovanie verejných služieb pre obyvateľstvo, ktoré boli v dotazníku označené ako komunálne služby však uviedlo len 9% podnikov, zatiaľ čo 13% v kombinácii s iným zameraním. Z tohto vyplýva, že mestá si svoje podniky s majetkovou účasťou nezakladajú primárne za účelom poskytovania služieb pre obyvateľstvo, ale hľadajú spôsoby manažovania správy majetku (33% podnikov), prípadne sa snažia o generovanie vlastných finančných prostriedkov prostredníctvom ziskov podnikov, pôsobiacich na voľnom trhu, mimo sféry verejných služieb.

Otázka zamerania podnikov s majetkovou účasťou miest na výkon samosprávnych kompetencií sa javí byť kľúčovou, medzi iným, aj pre potreby zdefinovania takýchto podnikov. Preto predstavuje prvú z výskumných otázok, ktoré boli predložené expertom v rámci Delfskej metódy.

Dominantný názor, presadzovaný medzi expertmi bol jednoznačne pozitívny, a teda, že mestá by sa mali zameriavať na zakladanie podnikov orientovaných na výkon samosprávnych kompetencií. Podporným argumentom pre takéto stanovisko bola napríklad aj právna úprava, konkrétne zákon o obecnom majetku, ktorý uvádza, že obec je povinná vyúfňovať majetok na samosprávne účely, následne na verejné účely a následne na podnikateľské účely.

3.2 Hodnotenie majetkových, ekonomických a finančných determinantov vyúfňovania majetku miest na podnikateľské účely

Prvým sledovaným údajom je absolútna výška základného imania vkladaná do podnikov. Vzhľadom na veľké rozdiely medzi jednotlivými základnými imaniami boli tieto údaje analyzované v nadväznosti na základný indikátor, podiel mesta na základnom imaní. Základné imanie vyšie ako 1 000 000 EUR bolo dominantne poufíté pri podnikoch s mestským podielom nižším ako 50%. Následná implikácia teda je, že vyšie základné imanie bolo zväčša poufíté jednak pri akciových spoločnostiach a jednak pri podnikoch s nižšou účasťou samosprávy a pravdepodobne s vyššou participáciou súkromného sektora. Pri hodnotení výšky základného imania je potrebné brať ohľad aj na vzťah medzi základným imaním a možným znehodnotením majetku samospráv vloženým do podniku v prípade konsolidácie záporného výsledku hospodárenia. Väčšia pozornosť tomuto javu bude venovaná v odseku hodnotiacom výsledky hospodárenia.

Z hľadiska podielu mesta na základnom imaní spoločnosti treba zdôrazniť, že je väčšia tendencia zo strany miest byť 100% vlastníkom spoločností s rušeným obmedzením, ako akciových spoločností. V prípade akciových spoločností mestá vložili 100% základného imania iba v 21% prípadov, zatiaľ čo pri spol. s r.o. to bolo až 73,8%.

Na základe zistených faktov boli sformulované základné výskumné otázky týkajúce sa jednak vzťahu medzi mierou majetkovej úasti a zameraním podniku a jednak toho či by mala byť preferovaná majetková úasť v podnikoch majoritná, teda s rozhodujúcim vplyvom, alebo menšinová (menej ako 50%).

Ústredný názor, ktorý sa medzi odpoveďami expertov vyskytol v prípade tejto otázky bol taký, že pri zakladaní podnikov s majetkovou účasťou miest by mestá mali brať do úvahy všetky možné aspekty, pričom by sa mali snažiť dosiahnuť o najväčšiu efektívnosť. V prípade druhej úasti otázky, medzi expertmi dominoval názor, že obce by primárne mali byť 100% vlastníkami podnikov s majetkovou účasťou miest. Menšie podiely experti pripustili len v prípade, že ide o spoluprácu medzi viacerými obcami, pričom v spoločnosti, kde je spoluvlastníkom subjekt súkromného sektora pripustili jedine vtedy, ak budú splnené viaceré podmienky (napr. právo veta) zo strany mestského zastupiteľstva.

Dôležitým sledovaným javom v rámci analýzy je nepochybne podnikateľská úspešnosť jednotlivých podnikov hodnotená na základe výsledkov hospodárenia, ktoré sa týmto podnikom podarilo dosiahnuť. Z analyzovaných údajov vyplynulo, že až tretina podnikov končila hospodárske roky 2009

-2011 so stratou, pri om tieto straty dosahovali v priemere ve mi vysoké hodnoty. Z tohto dôvodu treba uvies , fle podniky, ktoré dlhodobo dosahujú stratu musia stratu konsolidova , odpisova zo základného imania. Vzh adom na to, fle ide o podniky, ktorých základné imanie bolo zložené mestom, podniky dosahujúce stratu, znehodnocujú mestský majetok. Efekty takéhoto nakladania s majetkom nie sú zvä –a vidite né z krátkodobého h adiska, av–ak z dlhodobého h adiska môflu spôsobova zna né problémy. Pri poh ade z druhej strany, teda zo strany podnikov, ktoré dosahovali zisk, je viac ako 55% takých, ktoré sú stopercentnými dcérami mesta a len 20% týchto podnikov malo majetkovú ú as mesta niŕ-iu ako 50%. Z tohto dôvodu nie je opodstatnené kon–tatovanie, fle podniky, ktoré sú z majoritnej asti vlastnené mestami sú menej konkurencieschopné, prípadne ekonomicky menej výkonné v porovnaní s podnikmi, kde majú mestá len minoritné podiely, a teda sú riadené prevafne manaŕérmi zo súkromného sektora.

Vzh adom na súvislosti medzi hospodárskym výsledkom a zameraním podniku moŕno kon–tatova , fle z podnikov, ktoré v roku 2011 dosahovali zisk bolo 47% takých, ktoré za hlavný predmet podnikania uviedli innosti, priamo súvisiace s výkonom samosprávnych kompetencií. Vä –ina podnikov, ktoré v roku 2011 dosiahli zisk, konkrétne 53%, sa venujú iným, ako samosprávnym innostiam napr. v oblasti médií, lesného hospodárstva alebo sie ových odvetví. Týmito faktami sa e–te potvrdilo kon–tatovanie, fle mestá majú skôr tendenciu zakladania podnikov, ktoré sa nevenujú samosprávnym kompetenciám, pri om jednou z ich primárnych úloh sa zdá by generovanie vlastných finan ných prostriedkov pre samosprávy.

Tretia výskumná otázka kladená expertom vychádzala z tejto asti analýzy a týkala sa postupu pri rozhodovaní o podnikoch s majetkovou ú as ou miest, ktoré dlhodobo (dlh–ie ako 3 roky) dosahujú stratu, majúc na pamäti znehodnocovanie majetku mesta konsolidáciou tejto straty na jednej strane, ale aj poskytovanie sluffieb mestu na strane druhej. Odpovede na túto otázku primárne poukazovali na konfliktnos súkromného a verejného aspektu v podnikoch s majetkovou ú as ou miest, teda aspektu ziskovosti na jednej strane a poskytovania verejných sluffieb na strane druhej. V zásade sa v–ak experti zhodli na výrazne negatívnych vplyvoch takéhoto hospodárenia na obec a na jej rozvoj a preto uviedli, fle pri stratovom podniku je potrebné pristúpi k jeho likvidácii resp. transformácii. Objavil sa tieŕ motív vyvodenia osobnej zodpovednosti za takúto situáciu, ktorý momentálne v podmienkach Slovenska absentuje.

Z h adiska finan nej previazanosti medzi podnikmi s majetkovou ú as ou miest a rozpo tom samospráv je významný tieŕ údaj o vý–ke príjmov do mestského rozpo tu plynúcich z podielu na zisku podniku. Na základe dotazníka bolo zistené, fle podniky, ktoré do mestských rozpo tov odvádzajú finan né prostriedky, patria skôr k podnikom, v ktorých je podiel mesta na základnom imaní men–í ako 50%, av–ak tieto podniky sa primárne venujú innostiam, ktoré patria k samosprávnym kompetenciám.

V rámci charakteristiky podnikov, ktoré odvádzajú podiely na zisku do mestských rozpo tov, je dôleŕfité uvies , fle aŕl 82% z nich bolo zaloŕených pred rokom 2004. Naopak, z podnikov zaloŕených po tomto roku, len 3 odvádzajú podiely na zisku do mestského rozpo tu. Moŕno predpoklada , fle vzh adom na dlh–ie pôsobenie na trhu, si star–ie podniky vytvorili finan ne stabilnej–iu pozíciu, a teda existuje moŕnos , fle aj nov–ie podniky sa vlastným napredovaním a vývojom situácie na trhu po ase dostanú na ich úrove .

V takomto prípade v–ak treba vzia do úvahy aj druhú stranu a síce fakt, fle dlhodobým úspe–ným hospodárením podniku s majetkovou ú as ou miest si tento podnik generuje vlastné prostriedky, ktoré síce pôvodom vychádzajú z verejných financií, av–ak po ich zhodnotení na trhu nemajú viac povahu verejných prostriedkov, ale súkromných. Preto pri podnikoch dlhodobo pôsobiacich na trhu je otázka odvádzania podielu na zisku diskutabilná.

Finan ná napojenos takýchto podnikov na mestské rozpo ty bola predmetom –tvrtej výskumnej otázky kladenej expertom. Konkrétne sa týkala ich názoru na fakt i by miera majetkovej ú asti mesta v podniku s majetkovou ú as ou miest mala súvisie s tým i sú takéto podniky orientované skôr na

odvádzenie podielu na zisku mestám, alebo na opätovné investovanie do podniku a tiefl, i by poslanci mestského zastupite stva mali ma možnos ovplyv ova toto rozhodnutie a akým spôsobom.

Experti sa zhodli na tom, fle neexistuje jeden v–eobecne vhodne aplikovate ný variant a vŕfdy by sa mal zväŕfi najvhodnej–í model, pri om najvä –í dôraz by sa mal klás na typ podniku a na zámer s akým bol podnik zakladaný. Obe stratégie môflu priná–a nesporné výhody, ktoré sa v kone nom dôsledku odzrkad ujú na celkovom ekonomickom rozvoji (napr. investície do podniku môflu z dlhodobého h adiska vies k tvorbe nových pracovných miest a odvádzenie podielu na zisku zas k zabezpe ovaníu kvalitnej–ích služieb).

V–etci experti sa zhodli na tom, fle na tomto rozhodnutí by sa mali podie a predstavitelia samosprávy, av–ak bol spomenutý názor, fle by malo ís len o poslancov, ktorí sú lenovia dozornej rady podniku, aby sa eliminoval politický aspekt a zachoval aspekt odbornosti. Takéto rozhodnutie poslancov by malo by zakomponované do Zásad hospodárenia s majetkom mesta.

Posledným indikátorom finan nej povahy, ktorý bol v rámci dotazníkového prieskumu sledovaný bola vý–ka finan ných prostriedkov, v akej podnik vyfakturoval mestu realizované služby po as rokov 2009 afl 2011. Z podnikov, ktoré na dotazník reagovalo, 64% je na rozpo ty miest napojených dodávate sko - odberate skými vz ahmi.

Je teda možné kon–atova , fle jedným z dôvodov, pre ktoré si mestá zakladajú podniky s majetkovou ú as ou miest je práve poskytovanie služieb mestám. Otázne v–ak je i tieto služby priamo súvisia s výkonom samosprávnych kompetencií, a teda i ide o poskytovanie verejných služieb obyvate om. Odpove nie je jednozna ná, ke fle len približne polovica podnikov, ktoré služby vyfakturovali, uviedla ako svoj hlavný predmet také innosti, ktoré sa priamo dotýkajú niektorých zo samosprávnych kompetencií. Druhá polovica podnikov, ktoré mestám fakturujú svoje služby sú napr. televízie, prevádzky spadajúce do oblasti cestovného ruchu, teplárenské spoločnosti at .

V rámci problematiky poskytovania služieb mestu zo strany podnikov s majetkovou ú as ou miest sa otvára tiefl otázka stanovenia ceny za takéto služby. Na základe rozhovoru s predstavite om samosprávy bolo zistené, fle mestá majú spravidla so svojimi podnikmi uzatvorené zmluvy dlhodobej–ieho charakteru (približne 5 rokov) pri om vývoj cien je v rámci takejto zmluvy o–trený jedine z h adiska medzirom inflácie. Ceny služieb, ktoré si podniky s majetkovou ú as ou miest fakturujú zvä –a nie sú testované trhom v prirodzenom konkuren nom prostredí. Z tohto dôvodu môflu nasta napríklad tieto prípady:

- ceny sú nastavené príli– nízko, v prospech samosprávy a tým pádom je eliminovaná schopnos firiem reprodukova majetok firmy,
- ceny sú nastavené vysoko, ale vzh adom na zmluvy uzatvorené na dlhé obdobie nemôflu mestá flexibilne reagova na zmeny situácie na trhu.

Mechanizmus stanovenia ceny za služby v prípade, fle ide o dodávate sko - odberate ský vz ah medzi mestom a podnikom s majetkovou ú as ou mesta predstavoval podstatu poslednej piatej výskumnej otázky.

Odpovede nazna ujú, fle ceny služieb poskytovaných podnikmi s majetkovou ú as ou miest by mali by odvodené od reálnych nákladov, ktoré sú porovnané s cenami na vo nom trhu a sú postavené na objektívnej ekonomickej analýze. Táto analýza v–ak musí bra do úvahy cie , pre ktorý podnik vznikol. V–eobecne tiefl platí, fle ceny služieb poskytovaných priamo mestu by mali by výhodné pre obe strany.

Závery

Podniky s majetkovou ú as ou miest sú v sú asnosti roz–íreným javom nielen v podmienkach Slovenska, ale aj v zahrani í. Napriek tomuto faktu existuje množstvo aspektov spojených s fenoménom podnikania miest, ktoré nie sú podložené aktuálnou legislatívou, prípadne zauffívanými –tandardami a postupmi v rámci tzv. dobrej praxe. Vykonaná analýza determinantov (identifika ných,

vlastníckych, ekonomických a obchodných) vz ahujúcich sa na podnikanie s majetkovou ú as ou miest viedla k formulácii viacerých problémov ich fungovania.

V rámci identifika ných determinantov bola nastolená otázka zamerania podnikov s majetkovou ú as ou miest, ktorá viedla k formulácii názoru, že takéto podniky by mali by vo svojej podstate orientované na výkon samosprávnych kompetencií. So zameraním podnikov priamo súvisela aj problematika závislosti medzi mierou majetkovej ú asti a zameraním podniku, pri ktorej neexistuje jednozna ná odpove , pri om dôraz by za každých okolností mal by kladený na dosiahnutie maximálnej možnej efektívnosti. V-eobecná prax by v-ak mala by taká, že okrem výnimo ných prípadov, by mali by mestá 100%-nými vlastníckmi podnikov, v ktorých majú majetkovú ú as . Z analýzy ekonomických determinantov vyplynul názor, že podniky, ktoré viac ako tri roky dosahujú ako výsledok hospodárenia stratu, by mali podstúpi likvidáciu resp. transformáciu a to aj napriek tomu, že pre mesto poskytujú verejné služby.

V rámci obchodných determinantov, experti identifikovali vz ah medzi mierou majetkovej zainteresovanosti podnikov a faktu i tieto podniky odvádzajú podiely na zisku zakladateľským mestám, alebo tieto prostriedky vyuffvávajú ako investície pre al-ú svoju innos a rozvoj. V prípade tejto otázky je k ú ovým ú el, na aký boli podniky zakladané, pri om toto rozhodnutie by malo by v kompetencii tých poslancov mestského zastupiteľstva, ktorí sú lenmi dozornej rady podniku. Rozhodnutie poslancov by malo by zakotvené v Zásadách hospodárenia s majetkom mesta. V rámci príspevku bola pozornos venovaná aj otázke stanovovania ceny za služby poskytované mestu podnikom s majetkovou ú as ou tohto mesta. Ceny služieb by mali by odvodené od reálnych nákladov, postavené na objektívnej ekonomickej analýze, pri om by malo ís o ceny výhodné pre obe strany.

Zadefinované štandardy fungovania podnikov, napriek tomu, že nemajú oporu v platnej legislatíve, by pri ich implementácii mali slúžiť k zefektívneniu fungovania podnikov s majetkovou ú as ou miest. Stabilnejšie postavenie týchto podnikov by viedlo k efektívnejšiemu hospodáreniu s majetkom miest, o by sa v kone nom dôsledku odrazilo v zlepšení finan nej situácie slovenských samospráv.

Literatúra

- [1] ALEKSEEV I. A., (2013). *Comparative ó Legal Analysis of the Legal Responsibility of the Bodies and Official Functionaries of Local Self-Government in Foreign Countries. Middle-East Journal of Scientific Research*, vol. 17, iss. 11, pp. 1525-1531. ISSN 1990- 9233. DOI 10.5829/idosi.mejsr.2013.17.11.12326.
- [2] BUMBALOVÁ, M., (2013). *Efekty determinantov zhodnocovania majetku obcí v miestnom ekonomickom rozvoji: dizerta ná práca*, Nitra: SPU.
- [3] HAMALOVÁ, M., BELAJOVÁ, A., (2011). *Komunálna ekonomika a politika*, Bratislava: VTEMVS. ISBN 978-80-89393-38-1.
- [4] KLIMOVSKÝ, D., (2008). *Základy verejnej správy*, Ko-ice: UPJTM ISBN 978-80-7097-713-2.
- [5] OPLOTNIK, Z.J., BREZOVNIK, B., VOJINOVIC, B., (2012). *Local Self-government Financing and Costs of Municipality in Slovenia. Transylvanian Review of Administrative Science*. 37E, pp. 128- 142. ISSN 1842- 2845.
- [6] PAULI KOVÁ, A., (2010). *Economic Crisis and Enhanced Competitiveness of Municipalities. Danube*. 2, vol. 2010, iss. 4, pp. 31-39. ISSN 18046746a.
- [7] Transparency International., (2007). *Nakladanie s majetkom v krajských mestách SR. Hodnotiaca správa*. [online]. [cit. 2012-3-28] Dostupné z <<http://backup.transparency.sk/aktuality/finalnakladaniesprava1.pdf>>.
- [8] fiÁRSKA, E. et al., (2007). *Komunálna ekonomika a politika*, Bratislava: Ekonóm. ISBN 978-80-225-2293-9.
- [9] Zákon . 369/ 1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskor-ích predpisov.

Príspevok bol spracovaný v rámci grantu podporeného Kultúrnou a eduka nou grantovou agentúrou Ministerstva kolstva, vedy, výskumu a -portu Slovenskej republiky na základe projektu s názvom *Ekonomika a management verejných služieb pod a zmluvy* . 031SPU-4/20.